

AVRUPA BİRLİĞİ ÜLKELERİNDE VE TÜRKİYE’DE OKULÖNCESİ EĞİTİM

PRE-SCHOOL EDUCATION IN TURKEY AND EU COUNTRIES

M. Cevat YILDIRIM

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü EYD Bilim Dalı Doktora Öğrencisi,
mcevatyildirim@gmail.com

Öz

Bu çalışmada, Avrupa Birliği ülkelerinin okulöncesi eğitim sistemlerinin irdelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaç kapsamında konu ile ilgili alan yazın taramasına dayalı olarak “okulöncesi eğitim kapsamına alınan yaş grubu, okulöncesi eğitimin amacı, okul öncesi eğitimin nasıl gerçekleştirildiği ve okulöncesi okullaşma oranları” konuları temel alınarak veriler elde edilmiştir. Öncelikle Türkiye’deki durum ele alınmış daha sonra üye ülkelerin okulöncesi eğitim sistemleri ayrı ayrı incelenmiştir. Çalışma 25 ülke ile sınırlandırılmıştır. Araştırma bulgularına göre okulöncesi eğitim çocuk eğitiminde hayati bir önem taşımaktadır. Okulöncesi eğitim genelde ilköğretime hazırlık eğitimi olarak görülmektedir. Avrupa Birliği ülkelerinde okulöncesi eğitim genel olarak zorunlu olmamasına rağmen okulöncesi okullaşma oranları oldukça yüksektir. Türkiye’de ise okulöncesi eğitim sistemi Avrupa Birliği ülkeleriyle yapı bakımından benzeşiklik göstermesine rağmen, okullaşma oranı açısından oldukça farklılaşmaktadır. Çünkü Türkiye’de okulöncesi okullaşma oranı oldukça düşüktür.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, okulöncesi eğitim, anaokulu.

Abstract

The aim of this study is to examine pre-school education systems in EU countries. With this aim, datas were obtained from literature about topics such as targets of pre-education education; age groups; the processes of pre-school education and rate of pre-school education. At the first step, pre-school education in Turkey was examined and then pre-school education in other member countries was individually examined. The study is limited to 25 countries. According to findings of this study, pre-school education is crucially important for the education of children. Pre-school education is generally regarded to be a base that prepares the children to elementary schools. Throughout EU countries, pre-school education is quite high although it is not compulsory. In terms of structure, pre-school from other EU members as the rate of preschooling is too low in Turkey.

Key Words: European Union, pre-school education, kindergarten.

GİRİŞ

Okulöncesi eğitim 0–6 yaş dönemini kapsamaktadır. Okulöncesi eğitim, çocukların fiziksel, zihinsel ve sosyal gelişimlerinin en hızlı olduğu dönemlerden biridir. Yapılan araştırmalar bu dönemdeki gelişmelerin çocuğun daha sonraki öğrenme ve büyüme yeteneklerini önemli ölçüde etkilediğini göstermektedir. Bloom’un yaptığı araştırmalara göre 17 yaşına kadar olan zihinsel gelişmelerin %50’si dört yaşına, %30’u dört yaşından sekiz yaşına kadar, %20’si ise sekiz yaşından 17 yaşına kadar oluşmaktadır (Fidan ve Erden, 1993). Bütün bu oranlar okulöncesi eğitimin ne denli önemli olduğunun birer göstergesidir.

Bu denli önemli bir eğitim basamağı olarak görülen okulöncesi eğitimin değişik ülkelerde nasıl uygulandığının araştırılmasının yararlı olacağı düşünülmüştür. Her ülkenin kendisine özgü bir

okulöncesi eğitim sistemi vardır. Bu bağlamda Avrupa Birliği'ne (AB) üye ülkelerin okulöncesi eğitim sistemlerinin nasıl olduğunun araştırılması kuşkusuz örnek bakış açılarının edinilmesi bakımından önemlidir. Bu nedenle bu çalışmada "AB ülkelerinin okulöncesi eğitim sistemleri"nin irdelenmesi amaçlanmıştır.

2004 yılı itibarıyla AB'ye üye ülkelerin sayısı 25'tir (AB, 2005). 2007 yılında Bulgaristan ve Romanya'nın üye olmasıyla birlikte üye ülkelerin sayısı 27 olmuştur (DPT, 2007). Bu çalışmanın kapsamı 2004 yılına kadar üye olan 25 ülke ile sınırlandırılmıştır. İnceleme yönteminin kullanıldığı bu çalışmada veriler alan yazın taraması yoluyla elde edilmiştir. Aşağıda AB ülkelerinin okulöncesi eğitim sistemleri (alfabetik sıraya göre) ayrı ayrı irdelenmiştir. Bu ülkelerin okulöncesi eğitim sistemlerinden önce Türkiye'deki okulöncesi eğitim sisteminin irdelenmesinin yararlı olacağı düşünülmüştür.

Türkiye'de Okulöncesi Eğitim Sistemi

Milli Eğitim Temel Kanunu'na göre okulöncesi eğitim 0-6 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsar. İsteğe bağlı olan bu eğitim bağımsız anaokullarında, ilköğretim okullarına bağlı anasınıflarında veya ilgili diğer öğretim kurumlarına bağlı uygulama sınıflarında verilmektedir.

Türkiye'de okulöncesi eğitim kurumları resmi veya özel kuruluşlar tarafından açılır. Okulöncesi eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı ve Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu'nun ilgili birimleri tarafından denetlenir.

Türkiye'de okulöncesi eğitimin verildiği kurumlar şunlardır (Akçay, 2006):

1. Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okulöncesi eğitim kurumları
 - a. Bağımsız anaokulları (37-72 aylık çocuklara yönelik)
 - b. İlköğretim bünyesindeki anasınıfları (61-72 aylık çocuklara yönelik)
 - c. Kız meslek liseleri bünyesindeki uygulama anaokulları ve anasınıfları
2. Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumuna bağlı okulöncesi eğitim kurumları
 - a. Çocuk yuvaları
 - b. Çocuk bakımevleri
 - c. Çocuk kulüpleri
 - d. Çocuk evleri
3. Üniversitelerin bünyelerindeki okulöncesi eğitim kurumları
4. Çalışma Bakanlığına bağlı okul öncesi eğitim kurumları
5. Vakıf, dernek ve kooperatiflere bağlı okulöncesi eğitim kurumları

Türkiye'de yaz okullarında ve mobil anaokullarında da okulöncesi eğitim verilmektedir. Yaz okulları, okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmak ve geliştirmek, çalışan anne-babanın isteklerini karşılamak amacıyla Okulöncesi Eğitim Programı doğrultusunda çocuklar için önem ve öncelik arz eden konuları kapsayan, okul öncesi eğitimden yararlanamayan 60-72 aylık çocuklara öncelik tanınarak yaz aylarında uygulanan eğitimidir. Mobil anaokulları ise okulöncesi eğitimi yaygınlaştırmak

ve geliştirmek amacıyla, maddi imkânları yetersiz ailelerin okulöncesi eğitim kurumlarına devam edemeyen 36–72 aylık çocukları için kuruma dayalı okulöncesi eğitimine alternatif olarak uygulanan bir eğitim uygulamasıdır. Mobil anaokulu projesi, Okulöncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü, İl Milli Eğitim Müdürlükleri, Belediyeler ve Üniversiteler arasında imzalanan protokolle sürdürölmektedir (MEB, 2006).

Okulöncesi eğitim tam gün ya da yarım gün olarak uygulanır. Özel kuruluşlara bağlı okulöncesi eğitim okulları paralıdır. Resmi okullarda ise temel eğitim giderleri (öğretmen ücretleri, bina vb.) dışındaki giderler için Okulöncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği'nin belirlediği çerçevede belli bir oranda ücret alınır.

Milli Eğitim Temel Kanunu'nun 20. maddesine göre okulöncesi eğitimin amaçları şunlardır:

1. Çocukların beden, zihin ve duyuğu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak;
2. Onları ilköğretime hazırlamak;
3. Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetişme ortamı yaratmak;
4. Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarını sağlamaktır.

Türkiye'de okulöncesi eğitimde okullaşma oranı, 2000–2001 öğretim yılı verilerine göre yüzde 10.1'dir (MEB, 2002). Bu oranın oldukça düşük olduğu söylenebilir.

Almanya'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Almanya'da okulöncesi eğitim, 3–6 yaşları arasındaki çocukların eğitim gördüğü anaokulları ve anasınıflarını kapsar (Demirel, 2000; EURYDICE/EURYBASE, 2003; Erginer, 2006; Sağlam, 1999). Bu eğitim tamamen isteğe bağlıdır (EURYDICE/CEDEFOP, 2003).

Okulöncesi eğitimin amacı, çocukları beden, zihin ve sosyal yetenekler bakımından bir bütün olarak geliştirmek; onları kişilik bütünlüğüne eriştirmeye çalışmaktır (Demirel, 2000).

Okulöncesi eğitim, kamu ve özel sektör tarafından verilir (Erginer, 2006: 254). Öğretmenler kadrolu, sözleşmeli ve ücretli olarak istihdam edilmektedir. Onların ücretleri devlet, yerel yönetimler, kilise, vakıf ve öğrenci velileri tarafından karşılanır (Demirel, 2000: 105). Okulöncesi eğitim kurumları yarım gün ya da tam zamanlıdır. Bu kurumların paralı ve parasız olanları vardır (Sözer, 1997, 6). 2003 yılı verilerine göre Almanya'da okulöncesi okullaşma oranı üç yaş için % 58.9, dört yaş için %83.8 ve beş yaş için ise %89.8'dir (EURYDICE, 2005. Akt. MEB, 2006a).

Avusturya'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Avusturya'da okulöncesi eğitim, eğitim sisteminin bir parçası olmayıp isteğe bağlı olarak 3–6 yaş grubundaki çocuklara anaokullarında verilir. Çocukların anaokuluna gönderilmesi zorunlu olmayıp, ailelerin kararına bırakılmıştır (EURYDICE/CEDEFOP, 2003a; EURYDICE/EURYBASE, 2004; Gülcan, 2005: 87; Türkoğlu, 1998:164).

Okul öncesi eğitimin öncelikli amacı çocuğu okula hazırlamak değil, çocuğun kişiliğini bir bütün olarak geliştirmektir. Bu amacın gerçekleştirilmesi için anaokulları genellikle küçük ve karma gruplardan oluşur (EURYDICE/CEDEFOP, 2003a; Gülcan, 2005: 87; MEB, 2006b: 45).

Avusturya'da “devlet anaokulları” ve “özel anaokulları” bulunmaktadır. Anaokullarının yaklaşık %75'i belediyelerce kurulmuştur (Erginer, 2006: 146; Türkoğlu, 1998: 164). Anaokullarının personel, donanım ve diğer işletme giderleri bağlı oldukları kuruluşlar tarafından karşılanır. Anaokullarında tam gün ya da yarım gün eğitim verilir. Anaokullarının çoğu yıl boyunca açıktır (Sağlam, 1999: 65). 2003–2004 yılı verilerine göre Avusturya'da okulöncesi okullaşma oranı üç yaş için %65.6, dört yaş için %90.4 ve beş yaş için %94.9'dur (EURYDICE, 2005. Akt. MEB, 2006a).

Belçika'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Belçika'da Fransız, Flaman ve Alman toplumu olmak üzere üç topluluk vardır. Her toplumun eğitim sistemi içinde bağımsız ilk eğitim basamağını oluşturan okulöncesi eğitim, isteğe bağlı ve parasızdır. Bu eğitim anaokullarında ve anasınıflarında verilir. 2,5–6 yaşındaki çocukların alındığı bu kurumlarda karma eğitim yapılır (Erginer, 2006; Gülcan, 2005; Sağlam, 1999).

Okulöncesi eğitimin amacı, çocukların zihinsel, bedensel ve devinişsel yönden dengeli biçimde gelişimlerini sağlamak; onların bilişsel özelliklerini, anlatım ve iletişim becerilerini, bağımsız iş görebilme yeterliliklerini ve yaratıcılıklarını geliştirmektir. Okul öncesi eğitimin işlevi ise çocukların sosyalleşmesini sağlamak ve onları ilköğretime hazırlamaktır (Sağlam, 1999: 103).

Okulöncesi okullaşma oranı üç yaş için %92, dört yaş için 97'dir. Beş yaş ve üstü için ise %100'dür (Gülcan, 2005: 104).

Birleşik Krallıkta Okulöncesi Eğitim Sistemi

Birleşik Krallık, Büyük Britanya (İngiltere, Galler ve İskoçya) ve Kuzey İrlanda'dan oluşur. Birleşik Krallıkta okulöncesi eğitimin temel amacı “çocuğun sosyal, zihinsel, dilsel, fiziksel ve iletişimsel yeteneklerini geliştirmek ve kişilik gelişimini kolaylaştırmaktır” (Türkoğlu, 1998) ve okulöncesi eğitim isteğe bağlıdır.

İngiltere ve Galler'de okulöncesi eğitim 2–5 yaş grubundaki çocuklara verilen eğitimi kapsar (EURYDICE/EURYBASE, 2005). Bu eğitim zorunlu olmamasına rağmen yaygındır. Anaokulları ve anasınıflarına, kabul koşulları ve uygun yerlerinin sayısına bağlı olarak üç yaş civarındaki çocuklar kabul edilir. Anaokullarında tam gün ya da yarım gün eğitim verilir Yerel Eğitim Yetkililerince işletilen anaokulları ve anasınıfları ücretsizdir (Erginer, 2006).

Kuzey İrlanda'da okulöncesi eğitim 2–4 yaşlarındaki çocuklara verilen eğitimi kapsar (EURYDICE/EURYBASE, 2005). Bu eğitim ilkökullara bağlı anaokullarında ve anasınıflarında verilir (Gülcan, 2005: 115). Anaokullarına ve anasınıflarına üç yaş civarındaki çocuklar kabul edilir. İngiltere ve Galler'de olduğu gibi Kuzey İrlanda'da da okulöncesi eğitim tam gün ya da yarım gün şeklindedir (Erginer, 2006: 219).

İskoçya'da ise okulöncesi eğitim 3–5 yaş grubundaki çocuklara verilen eğitimi kapsar. Bu eğitim 3–4 yaş grubundaki çocuklar için ücretsizdir ve yarım gün olarak verilir (EURYDICE/EURYBASE, 2006). İskoçya'da eğitim dairelerinin ve sosyal çalışma gruplarının verdiği okulöncesi eğitim ücretsizdir (Gülcan, 2005, 115). Birleşik Krallık'ın tümünde 2001–2002 öğretim yılı verilerine göre okulöncesi okullaşma oranı üç yaş için %53.4 ve dört yaş için %99.9'dur (EURYDICE, 2005a).

Çek Cumhuriyeti'nde Okulöncesi Eğitim Sistemi

Çek Cumhuriyeti'nde anaokulu (okulöncesi eğitim) eğitim sisteminin bir parçası olarak görülür ve 3–6 yaş grubunu kapsar. Yarım gün ya da tam gün olarak uygulanan bu eğitim zorunlu değildir (EURYDICE/EURYBASE, 2006a).

Anaokullarında karma eğitim yapılır. Bu okullarda bir sınıfta en az 18 en çok 24 öğrenci bulunur (EURYDICE/CEDEFOP, 2003b). Okulöncesi eğitimin amacı, çocukların zihinsel ve fiziksel yeteneklerini geliştirmek; onların sosyal ve kültürel gelişimlerini desteklemek; onları gelecekteki okul yaşamına hazırlamaktır (EURYDICE/EURYBASE, 2006a).

Anaokulları, iller tarafından yönetilir. Bu okulların büyük çoğunluğu parasızdır; ancak ailelerden okulun işletme maliyetinin en fazla %30'u kadar bir para ödemeleri istenebilmektedir (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a; MEB, 2006b, 61).

3–6 yaş grubundaki çocukların %86,2'si anaokullarına devam etmektedir. 2005–2006 eğitim-öğretim yılı okulöncesi okullaşma oranı üç yaş için %74.3 dört yaş için % 89.3 ve beş yaş için ise % 95'tir (EURYDICE/EURYBASE, 2006a). Okullaşma oranlarından da anlaşılacağı gibi beş yaş grubundaki çocukların neredeyse tamamı anaokullarına devam etmektedir.

Danimarka'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Danimarka'da 0/6–7 yaş grubunu için birçok okulöncesi eğitim seçeneği bulunmaktadır (Erginer, 2006: 77; EURYDICE/EURYBASE, 2005a; Gülcan, 2005,128). Bu eğitimi veren dört farklı tipte kurum vardır. Bunlar yuvalar (3 yaşına kadar), ana okulları (3–7 yaş arası), ilkokul öncesi sınıflar (6–7 yaş grubu) ve 3 ay - 14 yaş arası çocuklar için hizmet veren entegre edilmiş kurumlardır. (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a). Bu eğitim kurumlarında karma eğitim yapılır. Eğitim yarım ya da tam gün olarak yapılır. Okulöncesi eğitim zorunlu değildir (Erginer, 2006: 77; EURYDICE/EURYBASE, 2005a).

Okulöncesi eğitimin amacı, çocukların oyunlar ve diğer etkinliklerle, arkadaşlarıyla etkileşim içinde bulunarak, okul ortamına alışmalarını sağlamak ve onları gelecekteki okul yaşamına hazırlamaktır (Erginer, 2006: 74).

İlk üç tür okulöncesi eğitim kurumu, Sosyal Yardım Bakanlığı'nca yönetilir. Bazıları belediyeler tarafından kurulur ve yönetilir. Diğerleri ise bağımsız ya da özel kurumlardır (Erginer,

2006: 77–78; MEB, 2006b: 67). Belediye okulöncesi sınıfları ücretsizdir ancak özel (desteklenen) okullar paralıdır (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a).

Okulöncesi eğitim okullaşma oranı 0–2 yaş için % 57.6, 3–5 yaş için % 93.6 ve okulöncesi sınıfta (6 yaş grubu) ise % 98'dir (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a).

Estonya'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Estonya'da okulöncesi eğitim, bir yaşından ilköğretime başlama yaşına (7 yaş) kadar verilen ilköğretim öncesi eğitimi kapsar. Bu eğitim zorunlu değildir (EURYDICE, 2006; EURYDICE/EURYBASE, 2005b). Okulöncesi eğitim kamu okullarında ve özel okullarda verilir (EURYDICE, 2006). Okulöncesi eğitim kurumlarında karma eğitim yapılır. Sınıf mevcutlarının üst sınırı; kreşlerde 14, anaokullarında 20, karışık gruplarda ise 18'dir (EURYDICE/CEDEFOP, 2003c).

Okulöncesi eğitim kurumları, çocuğun bireyselleşmesine, yetiştirilmesine ve gelişimine katkıda bulunurlar. Bu kurumların temel amacı çocukların günlük hayata ve okul hayatında başarılı olmanın ön şartı olan bilgi, tecrübe, yetenek ve davranışların kazandırılmasıdır. Okulöncesi eğitim kurumları çocukların günlük bakımlarının yanında yaş düzeylerine uygun eğitim etkinliklerini de kapsar (EURYDICE/EURYBASE, 2005b).

Okulöncesi eğitim giderlerine aileler katkıda bulunur. Gelir düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarının okulöncesi eğitim giderleri belediyeler (yerel otoriteler) tarafından karşılanır (EURYDICE, 2006). Belediyeler ailelerin oturduğu bölgelere yakın yerlerde okulöncesi eğitim kurumlarını açmak zorundadır.

Okulöncesi eğitim okullaşma oranı 2005 yılı verilerine göre 1–6 yaş için %75, üç yaşından küçük çocuklar için ise %50'dir (EURYDICE, 2006). Okulöncesi eğitim okullaşma oranı 2004 verilerine göre ise bir yaş için %13.4, iki yaş için %53.7, üç yaş için %79.3, dört yaş için %83.9, beş yaş için % 85.5 ve altı yaş için %84.9'dur (EURYDICE/EURYBASE, 2005b).

Finlandiya'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Finlandiya'da okulöncesi eğitim 1–7 yaş grubundaki çocukları kapsar. (EURYDICE/EURYBASE, 2005c). 6–7 yaş grubundaki eğitim devletin sorumluluğundadır. 1–5 yaş grubundaki okulöncesi eğitim ise özel kurumlar tarafından verilmektedir (EURYDICE/EURYBASE, 2005c). 6 yaş anaokullarının amacı, çocuğun kişilik gelişimini desteklemek ve girişimci bireyler yetiştirmektir (Türkoğlu, 1998, 204).

Anaokullarında tam ya da yarım gün eğitim verilir (Erginer, 2006, 9). Okulöncesi eğitim kurumlarında karma eğitim yapılır (EURYDICE/CEDEFOP, 2003d). Özel anaokullarının organizasyonu yerel otoritelerce yapılır (Demirel, 2000: 50; Türkoğlu, 1998: 203).

Çocuklar kreşlere ya da her biri ailenin gelirine göre makul fiyatlar talep eden özel yuvalarda bulunan daha küçük boyuttaki aile kreş gruplarına gidebilmektedirler. 2001 yılından bu yana 6 yaşındaki tüm çocuklar ücretsiz olarak okul öncesi eğitimden yararlandırılmaktadır. Her yerel

yönetim, okul öncesi eğitimin okullarda, kreşlerde-aile kreşlerinde ya da diğer uygun başka yerlerde verilmesine karar verebilir (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a). Özel anaokulları Sağlık ve Sosyal İşler Yardım Bakanlığı'na yönetilir. Belediyeler yeterli sayıda özel anaokulu açarlar (Türkoğlu, 1998: 203).

Okulöncesi eğitim zorunlu olmamasına rağmen 2002 yılı verilerine göre 6 yaşındaki çocukların okullaşma oranı %98'dir (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a).

Fransa'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Fransa'da okulöncesi eğitim 2–6 yaş arasındaki çocukları kapsar (EURYDICE, 2005a). Okulöncesi eğitim parasız ve isteğe bağlıdır. 2 yaşına giren çocuklar anaokullarına ya da kreşlere kabul edilirler (Türkoğlu, 1998: 233; Sözer, 1997: 63). Fransa'da okulöncesi eğitim, 3 yaş için “küçük” grup, 4 yaş için “orta” grup ve 5 yaş için “temel” grup olmak üzere üç grupta verilir (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a).

Okulöncesi eğitimin amacı, çocukların iletişimsel, bedensel, sanatsal becerilerinin ve öğrenme yeteneklerinin geliştirilmesi; onların sosyalleşmelerini ve ileriki okul yaşamına hazırlanmalarını sağlamaktır (Sözer, 1997, 63).

Okulöncesi eğitim kurumlarının % 85'i kamu okullarıdır (Sağlam, 1999: 137). Belediye yetkilileri devlet okullarının yerlerini belirler (Erginer, 2006: 169). Kamu kesimine ait “okul öncesi” eğitim veren okullar ya da “kreşler”, eğitim bakanlığının sorumluluğundadır ve bu okullarda eğitim ücretsizdir. Çocukların %1,5'unun kayıtlı olduğu özel okullarda ise, veliler okul ücretlerinin bir miktarını öderler (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a).

Bütün çocuklar üç yaşından itibaren *école maternelle* (anaokula)'e giderler. 2002 okul yılının başında, iki yaşındaki çocukların %32'si bu okullara kayıt yaptırmışlardır (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a). Fransa'da 2001–2002 eğitim yılı verilerine göre okulöncesi okullaşma oranı 3–5 yaş grubunda %100'dür (EURYDICE, 2005a).

Hollanda'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Hollanda'da dört yaş altındaki çocukların devam edebileceği resmi bir eğitim programı yoktur. 4–6 yaş öğrencileri kapsayan ilköğretim okulları dışında anaokulları yoktur. Çocuklar 4 yaşından itibaren ilköğretime devam ederler (Erginer, 2006: 317; Türkoğlu, 1998: 269).

İlköğretim yaşına gelmemiş çocuklara yönelik olarak gündüz çocuk yuvaları (0–4 yaş) ve oyun grupları (2–4 yaş) bulunmaktadır. Gündüz çocuk yuvaları kısmen devletten, dolaylı olarak da yerel otoritelerden finanse edilirler. Veliler de gündüz çocuk yuvalarına gelir durumlarına göre belli bir ücret öderler (Sağlam, 1999: 179; Türkoğlu, 1998: 269). İlköğretim öncesi bakım ve eğitsel işlevli kuruluşların amacı, çocukların oyunla bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimlerini sağlamaktır (Erginer, 2006: 317).

2–3 yaş grubundaki çocukların % 35'ine yakını, üç yaşındaki çocukların ise %50'si oyun gruplarını takip eder (Türkoğlu, 1998: 269). İlköğretime zorunlu olarak başlama yaşı beş olmasına rağmen 2001–2002 öğretim yılı verilerine göre dört yaşındaki çocukların %99.1'i ilköğretim okullarına devam etmektedir (EURYDICE, 2005a).

İrlanda'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

İrlanda'da okulöncesi eğitim hizmetleri büyük ölçüde Eğitim ve Bilim Dairesi'nce ilköğretim okullarında gerçekleştirilir. Bu eğitim hizmetleri gönüllülük temeli üzerine oluşturulan kurumlarda verilir. Bu kurumlar formal eğitim sisteminin bir parçası değildir (Erginer, 2006: 113; EURYDICE/CEDEFOP, 2003e).

Okulöncesi eğitim kurumları ve anaokulları yer almamakta; fakat çocuklar ilköğretime dört yaşından itibaren başlarlar (EURYDICE/EURYBASE, 2004a). Dört ve beş yaşındaki çocukların ilköğretime devam etmeleri zorunlu olmamasına rağmen 2001–2002 öğretim yılı verilerine göre okullaşma oranı dört yaşındaki çocuklarda %47.7, beş yaşındaki çocuklarda ise % 97.6'dır (EURYDICE, 2005a).

İspanya'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

İspanya'da okulöncesi eğitim 0–6 yaş arası çocukları kapsar. Bu eğitim, her biri 3 yıllık 2 devre şeklinde yapılandırılmıştır (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a; MEB, 2006b, 129). Okulöncesi eğitim kurumlarında karma eğitim yapılır. Ancak bazı özel eğitim kurumlarında tek cinsiyete göre de eğitim verilebilmektedir (Erginer, 2006: 184; EURYDICE/CEDEFOP, 2003f). Okulöncesi eğitimin amacı, çocukların fiziksel, zihinsel, duygusal, sosyal ve ahlaki gelişimlerinin sağlanmasıdır (EURYDICE/CEDEFOP, 2003f).

Okulöncesi eğitim isteğe bağlı ve resmi okullarda parasızdır. Ancak devlet okullarında yemek, ulaşım vb. giderleri öğrenci aileleri karşılamaktadır. Okulöncesi eğitimin temel iki kurumu ise anaokulu ve anasınıflarıdır (Sağlam, 1999: 218; Türkoğlu, 1998: 367).

Okulöncesi eğitim kurumları özel ya da kamuya ait olabilir. Özel okulöncesi eğitim kurumlarının giderleri ailelerce karşılanır (Erginer, 2006: 184; EURYDICE/CEDEFOP, 2003f). Okulöncesi eğitimin ikinci devresi (3–6 yaş grubu) hem devlet okullarında hem de devlet tarafından finanse edilen özel kurumlarda ücretsizdir (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a).

2000–2001 okulöncesi okullaşma oranı bir yaşından küçük çocuklarda %2.2, bir yaşındaki çocuklarda %9.2, iki yaşındaki çocuklarda %20.7, üç yaşındaki çocuklarda %92.9, dört yaşındaki çocuklarda %100 ve beş yaşındaki çocuklarda ise % 100'dür (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a).

İsveç'te Okulöncesi Eğitim Sistemi

İsveç'te okulöncesi eğitim 1–7 yaş grubunu kapsar (EURYDICE/EURYBASE, 20056b). Bu eğitim, "günlük bakım merkezleri (1–6 yaş çocukları), yarım günlük gruplar (4–6 yaş çocukları), açık

ilköğretim kurumları” şeklinde gruplandırılmıştır (Gülcan, 2005, 194). Gündüz bakım merkezlerinde çocuklar karışık gruplar halindedir (Türkoğlu, 1998, 404). Okulöncesi sınıfların amacı, “çocukların gelişimini ve onların zorunlu eğitime sağlam bir temelle başlayabilmelerini sağlamaktır” (Sweden, 2001: 12, Akt. Erginer, 2006: 95). Okulöncesi eğitimde asıl amaç çocukları ilkokula hazırlamaktır (Türkoğlu, 1998: 405).

Okulöncesi eğitim genellikle belediyelerce örgütlenir. Okulöncesi eğitim kurumlarında karma eğitim yapılır (Erginer, 2006, 98). Okulöncesi eğitim isteğe bağlı olarak verilir. Bu eğitim, altı yaşındaki çocuklar için ücretsizdir. Çocuklarının daha erken yaşta okulöncesi eğitime katılmasını isteyen veliler bu eğitim için belirli bir ücret öderler (Gülcan, 2005: 402; MEB, 2006b: 137). İlkokul öncesi etkinlikler belediye bütçeleri ve ailelerin ödediği ücretlerle finanse edilir (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a).

Okulöncesi eğitim okullaşma oranı, üç yaş grubunda %90.9, dört yaş grubunda %95.7, beş yaş grubunda %96.9 ve altı yaş grubunda %94’tir (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a).

İtalya’da Okulöncesi Eğitim Sistemi

İtalya’da okulöncesi eğitim 3–6 yaş grubundaki öğrencileri kapsar. Bu eğitim zorunlu olmamakla birlikte eğitimin ilk basamağı olarak kabul edilir (Erginer, 2006, 129; Türkoğlu, 1998: 429; MEB, 2006b: 145). Okulöncesi eğitimin amacı, “çocukların fiziksel, duyuşsal, devinişsel, dilbilimsel, zihinsel ve bağımsız karar verme yeteneklerini geliştirmektir (Gülcan, 2005: 205; MEB, 2006b: 145).

Okulöncesi eğitim kurumlarında karma eğitim yapılır ve okullar üç bölüme (3–4–5 yaş) ayrılır. Küçük okullarda yaşlar karışık olabilir. Her bölümde 14–28 arasında çocuk eğitim görebilir ve iki öğretmen görev alır (Türkoğlu, 1998: 429).

Okulöncesi eğitim kamu anaokullarında parasızdır. Özel anaokullarında ise okulöncesi eğitim genellikle paralıdır. Aileler yemek ve taşıma ücretini öderler. Anaokullarının yönetimi çoğunlukla yerel yönetimlere bırakılmıştır; fakat bu okullar Eğitim Müdürlüklerinin sorumluluğundadır (Erginer, 2006: 129; Türkoğlu, 1998: 429).

İtalya’da devlet-özel anaokulu oranı % 50.5’tir. Okulöncesi okullaşma oranı 1991 verilerine göre 3–6 yaş için % 91.1’dir (Türkoğlu, 1998: 429). 2001–2002 verilerine göre ise bu oran %100’e yükselmiştir (EURYDICE, 2005a).

Kıbrıs’ta Okulöncesi Eğitim Sistemi

Kıbrıs’ta okulöncesi eğitim 3 yaş 8 ay ile 5 yaş 8 ay grubundaki öğrencileri kapsar. Bu eğitim zorunlu değildir; fakat temel eğitimin bir parçası olarak görülür. Bu eğitim “devlet okulları”, “vakıf okulları” ve “özel anaokullarında” verilir (EURYDICE/EURYBASE, 2002). Okulöncesi eğitim kurumlarında çocuklar yaş gruplarına göre sınıflandırılır. Devlet 4 yaş 8 ay ile 5 yaş 8 ay grubundaki çocuklar için okulöncesi eğitimin 2004–2005 eğitim öğretim yılından itibaren zorunlu ve parasız hale getirilmesine karar vermiştir (EURYDICE/CEDEFOP, 2003g).

Tüm okulöncesi eğitim kurumlarında karma eğitim yapılıdır. Bünyesinde mevcudu en fazla; 30 olan tek sınıflı, 60 olan iki sınıflı, 90 olan üç sınıflı ve dört ya da daha fazla sınıftan oluşan çok sınıflı anaokulları olmak üzere dört çeşit anaokulu uygulaması vardır. Okulöncesi sınıflarda mevcudun en az 15 olması ilkesine rağmen kırsal yerlerde bu ilke uygulanmamaktadır. Mevcudu 10'dan az olan anasınıfları bile bulunmaktadır (EURYDICE/EURYBASE, 2002).

Resmi okulöncesi eğitim kurumlarında çalışan öğretmenlerin ataması devlet tarafından yapılır. Bu kurumlarda çalışan öğretmenlerin maaşları devlet tarafından ödenir. Aynı zamanda devlet okulöncesi eğitim kurumlarının donatım ile ilgili temel gereksinimlerini az orandaki ödeneklerle gidermeye çalışır. Okulöncesi eğitim kurumlarının diğer işletme giderleri ise veliler tarafından karşılanır (EURYDICE/EURYBASE, 2002).

2001–2002 öğretim yılı verilerine göre okulöncesi okullaşma oranı üç yaş için %30.1, dört yaş için %58.3 ve beş yaş için ise % 75.4'tür (EURYDICE, 2005a).

Letonya'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Letonya'da okulöncesi eğitim yedi yaşından küçük çocuklar için genel eğitimin bir parçası olarak görülür (EURYDICE, 2006). Okulöncesi eğitim 1–7 yaş grubunu kapsar. 5–7 yaş grubunu kapsayan okulöncesi eğitim zorunludur. 1–5 yaş grubundaki çocukların okulöncesi eğitimi isteğe bağlıdır (EURYDICE/EURYBASE, 2005d).

Okulöncesi eğitimin amacı, çocukları temel eğitime hazırlamaktır. Bununla birlikte okulöncesi eğitimde çocukların zihinsel, fiziksel, sosyal yetenekleri ile işbirliği, iletişim ve dil becerilerinin geliştirilmesidir (EURYDICE/EURYBASE, 2005d).

Okulöncesi eğitim devlete ve özel kuruluşlara ait kurumlarda verilir. Devlet okulları parasızdır. Ancak eğitimsel aktiviteler dışındaki yeme, içme vb. giderler veliler tarafından karşılanır. Özel kuruluşlara ait okulöncesi eğitim kurumlarında ise 5–6 yaş grubundaki çocukların eğitimini veren öğretmenlerin maaşları dışındaki tüm giderler veliler tarafından karşılanır (EURYDICE, 2006).

2004–2005 eğitim-öğretim yılı verilerine göre yedi yaşından küçük tüm çocukların okulöncesi okullaşma oranı % 75'tir (EURYDICE, 2006).

Litvanya'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Litvanya'da okulöncesi eğitim, resmi olmayan eğitimin bir parçası olarak görülür (EURYDICE, 2006). İsteğe bağlı olan bu eğitim 1–6 yaş grubundaki çocukları kapsar (EURYDICE, 2005a). Okulöncesi eğitimin amacı, çocukların bireysel (kalıtımsal), etnik, sosyal ve bilişsel gereksinimlerinin giderilmesine yardım etmektir (EURYDICE/EURYBASE, 2004b).

Okulöncesi eğitim kreşlerde, yuvalarda ve anaokullarında verilir. Ayrıca bu okulların özel eğitim gereksinimi olan çocuklara yönelik eğitim veren türleri de vardır (EURYDICE/EURYBASE, 2004b). Okulöncesi eğitim yerel yönetimlerin sorumluluğundadır. Ailelerin ödemek zorunda oldukları paralar kurucu tarafından belirlenir (EURYDICE, 2006).

2005 verilerine göre hazırlık gruplarının (6 yaş) okullaşma oranı % 70'tir (EURYDICE, 2006). 2002 yılı verilerine göre okulöncesi okullaşma oranı ise 1-6 yaş için % 45, üç yaş için % 16.5 ve 3-6 yaş için % 58.5'tir (EURYDICE/EURYBASE, 2004b).

Lüksemburg'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Lüksemburg'da okulöncesi eğitim 4-6 yaş grubundaki çocukları kapsar. Zorunlu olan bu eğitim, anaokullarında verilir (Erginer, 2006: 241; MEB, 2006b. 165; Sağlam, 1999: 270). Belediyeler, 1998-1999 öğretim yılından itibaren üç yaşındaki çocuklardan isteyenlere, okulöncesi eğitime daha küçük yaşta girme olanağı sağlamıştır (Erginer, 2006, 241).

Okulöncesi eğitimin amacı, öğrencilerin bedensel, zihinsel ve duygusal gelişimlerini desteklemek ve onları ilköğretime hazırlamaktır. Okulöncesi eğitimde başarıya yönelik herhangi bir değerlendirme yapılmaz. Öğretmenler öğrencilerin gelişimini düzenli olarak izlerler (Sağlam, 1999; Türkoğlu, 1998).

Okulöncesi eğitim kurumlarının örgütlenmesi bir belediyeden diğerine farklılık gösterebilmektedir. Lüksemburg'da nüfus oldukça az olduğundan okulöncesi eğitim kurumlarında sınıf mevcudu ortalaması 17-18'dir (Erginer, 2006: 241).

Okulöncesi eğitim kurumları (anaokulları) genellikle ilköğretim okulları ile aynı binada bulunur. Bu eğitim kurumları ülkenin dört bir yanına yayılmıştır. Okulöncesi eğitim kurumlarının olmadığı yerlerde ise parasız taşınabilir eğitim yapılır. Lüksemburg'da okulöncesi eğitimde okullaşma oranı % 100'dür (Gülcan, 2005; Türkoğlu, 1998).

Macaristan'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Macaristan'da okulöncesi eğitim 3-7 yaş grubunu kapsar. Bu eğitim, okul sisteminin hayati önem taşıyan bir parçası olarak görülür. Bu eğitim 3-4 yaş grubundaki çocuklar için isteğe bağlıdır ve beş yaşından itibaren zorunludur (EURYDICE, 2005).

Okulöncesi eğitimden iki ayrı bakanlık sorumludur. 0-3 yaş grubundaki çocukların eğitimi Sağlık, Sosyal ve Aile İşleri Bakanlığının, 3-6-7 yaş grubundaki çocukların eğitimi ise Eğitim Bakanlığının sorumluluğundadır. Anaokulu, eğitim basamağının ilk zincirini oluşturur. Bu okullarda tam ya da yarım gün eğitim verilir (EURYDICE/EURYBASE, 2004c).

Okulöncesi eğitim devlet okullarında parasızdır. Ancak temel işler dışındaki yeme, içme, gezi gibi etkinliklerin giderleri için para alınabilir (EURYDICE, 2005). Okulöncesi eğitim kurumlarında üç yaşından büyük çocukların yetiştirilmesi ve eğitimlerinin yanı sıra günlük ihtiyaçları da karşılanmaktadır (EURYDICE/EURYBASE, 2004c).

Okulöncesi okullaşma oranı 3-5 yaş grubundaki çocuklarda % 86'nın üzerindedir. 3-7 yaş arası çocukların ilkokul öncesi eğitime katılım sürelerinin ortalaması 3.3 yıldır. Bu oran Avrupa'daki en yüksek ortalamadır (EURYDICE, 2005).

Malta’da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Malta’da okulöncesi eğitim aşaması, çocuk eğitiminin önemli bir parçası olarak görülür. Okulöncesi eğitim 3–5 yaş grubundaki çocukları kapsamaktadır ve isteğe bağlıdır. Bu eğitim ilköğretim okullarına bağlı anaokullarında gerçekleştirilir (EURYDICE, 2005; MEB, 2006b: 181). Bu eğitim devlet okullarında ve özel okullarda verilir. Bu eğitim devlet okullarında parasızdır (EURYDICE, 2005; EURYDICE/CEDEFOP, 2003h).

Okulöncesi eğitim kurumlarında karma eğitim yapılıır. Öğrenciler yaş gruplarına göre sınıflandırılırlar. Okulöncesi eğitimin amacı çocukların fiziksel, zihinsel, duygusal ve ahlaki yönden gelişimlerinin desteklenmesidir (EURYDICE/CEDEFOP, 2003h).

Malta’da okulöncesi okullaşma oranı oldukça yüksektir. Okulöncesi okullaşma oranı 3–4 yaş grubu için % 98’dir (EURYDICE, 2005). Bu oran Malta toplumunun okulöncesi eğitime verdiği önemin bir göstergesi olarak görülebilir.

Polonya’da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Polonya’da okulöncesi eğitim, okul sisteminin ilk seviyesi olarak kabul edilir. İsteğe bağlı olan bu eğitim, 3–6 yaş grubundaki çocukları kapsar (EURYDICE, 2006; MEB, 2006b, 187).

2004–2005 eğitim-öğretim yılından itibaren 6 yaşındaki çocukların bir yıl ilköğretime yönelik hazırlık eğitimini tamamlamaları zorunlu hale getirilmiştir. İlköğretime hazırlık eğitimi belediyelerin sorumluluğundadır. İlköğretime hazırlık eğitiminin verildiği sınıflar, ilköğretim okullarına ya da anaokullarına bağlıdır (EURYDICE, 2006; EURYDICE/CEDEFOP, 2003ı). Bu okulların temel amacı çocukların yaş seviyelerine uygun gelişimlerinin teşvik edilmesi ve desteklenmesidir.

Okulöncesi eğitim, devlet okullarında ve özel kuruluşlarda verilir. Devlet anaokulları yerel yönetimler tarafından yönetilir ve finanse edilir (EURYDICE/CEDEFOP, 2003ı). Devlet okulları ve özel kuruluşlara ait okullar paralı olabilir. Ancak devlet okullarının ücretleri yönetmeliklerde belirtilmiş ve böylece bu ücretlere yasal nitelik kazandırılmıştır (EURYDICE, 2006).

2004–2005 eğitim-öğretim yılındaki verilere göre okulöncesi okullaşma oranı 3–5 yaş için %38.2, 3–6 yaş için % 53.7, altı yaş grubunda ise % 98.1’dir (EURYDICE/EURYBASE, 2005e).

Portekiz’de Okulöncesi Eğitim Sistemi

Portekiz’de okulöncesi eğitim 3–6 yaş grubundaki çocukları kapsar ve isteğe bağlıdır. Bu eğitim devlet okullarında ve özel anaokullarında verilir. Bu eğitim devlet okullarında parasız, özel anaokullarında ise paralıdır (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a). Ayrıca 0–3 yaş grubundaki çocukların alındıkları çocuk yuvaları da vardır (Sağlam, 1999: 299).

Okulöncesi eğitimin amacı çocukların duygusal, sosyal, zihinsel ve davranış becerileri ile sağlık alışkanlıklarının geliştirilmesi; çocukların eksikliklerinin ve engelleyici durumlarının ortadan kaldırılmasıdır (MEB, 2006b, 193).

Resmî özel ve birlik anaokulları Eğitim Bakanlığının denetimindedir. Çeşitli resmi kurum ve kuruluşlara bağlı çocuk yuvalarının denetimi ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının denetimindedir (Sağlam, 1999: 299).

2002–2003 eğitim-öğretim yılı verilerine göre okulöncesi eğitim okullaşma oranı üç yaş için % 60.6, dört yaş için % 80.7, beş yaş için ise % 91.3'tür (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a). Okulöncesi eğitim zorunlu olmamasına karşın okulöncesi okullaşma oranlarının oldukça yüksek olduğu söylenebilir.

Slovakya'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Slovakya'da okulöncesi eğitim 3–6 yaş grubunu kapsar. Hatta bazen üç yaşından küçük çocuklara da okul öncesi eğitim verilir. İlk düzey eğitim olarak kabul edilen bu eğitim zorunlu değildir (EURYDICE, 2005). Devlete ait anaokulları ve özel kuruluşlara ait anaokulları bulunmaktadır (EURYDICE, 2005; MEB, 2006b, 199).

Okulöncesi eğitimin amacı bütün yönleriyle çocukların gelişimini desteklemek ve onları ilköğretime hazırlamaktır (EURYDICE/CEDEFOP, 2003i). Okulöncesi eğitim anaokullarında ve ilköğretimlerin bünyesindeki anasınıflarında tam gün ya da yarım gün olarak yapılır. Çocuklar okula kaydedilirken beş yaşındakilere ve okula başlaması gecikenlere öncelik verilir.

Özel eğitime gereksinimi olan çocuklara yönelik de okulöncesi eğitim verilir. Bu çocuklara ya normal sınıflarda kaynaştırma yoluyla ya da onlar için açılan özel eğitim sınıflarında okulöncesi eğitim verilir (EURYDICE/EURYBASE, 2005f).

Okulöncesi eğitim devlet okullarında parasızdır. Özel kuruluşlara ait okullarda ise paralıdır (EURYDICE, 2005; MEB, 2006b: 199). Slovakya'da okulöncesi okullaşma oranı 3–5 yaş için (üç yaş altı ve beş yaş üstü çocuklar dâhil olmak üzere) % 90.8'dir (EURYDICE, 2005).

Slovenya'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Slovenya'da okulöncesi eğitim 1–6 yaş grubundaki çocukları kapsar (EURYDICE/EURYBASE, 2002a). Okulöncesi eğitim kurumları belediyeler tarafından kurulur. Okulöncesi eğitim isteğe bağlıdır. 2003–2004 eğitim-öğretim yılından itibaren 6 yaş grubundaki çocuklar 9 yıllık zorunlu eğitim kapsamına alınmıştır (EURYDICE, 2005; MEB, 2006b: 205).

Okulöncesi eğitim, anaokullarında ve anasınıflarında verilir. Devlet anaokulları ve anasınıfları olduğu gibi özel kuruluşlara ait anaokulları ve anasınıfları da vardır. Okulöncesi eğitim masrafları ailelerin gelir düzeylerine göre alınır. Bu oran % 10- %80 arasında değişir (EURYDICE, 2005).

Okulöncesi eğitimin amacı ise çocuğun fiziksel, zihinsel ve özel yetenekleri ile kişiliğinin gelişmesini desteklemektir (EURYDICE/CEDEFOP, 2003j). Slovenya'da okulöncesi eğitimde okullaşma oranı 2004–2005 verilerine göre 1–5 yaş grubu için % 80'dir (EURYDICE, 2005).

Yunanistan'da Okulöncesi Eğitim Sistemi

Okulöncesi eğitim 3.5- 5.5 yaş grubundaki çocukların eğitimini kapsar. İsteğe bağlı olan bu eğitim iki yıllık anaokullarında verilir (MEB, 2006b: 211; Sağlam, 1999: 342). Anaokulları, ya bağımsız okullardır ya da bir ilkokula bağlıdır (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a; Gülcan, 2005: 241). Anaokullarının çoğunluğu devlet okulu olmasına rağmen, özel anaokulları da bulunur (Erginer, 2006: 51; Sağlam, 1999: 343). Eyalet (devlet) anaokulları parasızdır; özel anaokulları ise paralıdır (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a).

Anaokulları, tek ve iki öğretmenli olmak üzere ikiye ayrılır. Öğrenci sayısı; tek öğretmenli anaokullarında 7-30, iki öğretmenli anaokullarında ise 31-60'dır. Bu okullarda karma eğitim yapılır. Bu eğitim çocukların yaşlarına bakılmaksızın düzenlenir. Ancak bazı çalışma gruplarında yaşlara göre düzenleme yapılır (Erginer, 2006: 52; Türkoğlu, 1998: 596).

Anaokullarının amacı, öğrencilerin devinişsel, toplumsal, duyuşsal, ahlaki ve dinsel yönlerden birey ve toplum düzeyindeki gelişmelerini sağlamak, zihinsel gelişimlerine katkıda bulunmak ve estetik duygularının gelişimini sağlayarak genel gelişimlerine yardımcı olmaktır (Erginer, 2006: 47; Türkoğlu, 1998: 597).

Yunanistan'ın bazı bölgelerinde son yıllarda okulöncesi eğitim zorunlu eğitim kapsamına alınmıştır. Bunun sonucunda okulöncesi okullaşma oranları, beş yaşındaki çocuklarda %100'e, dört yaşındaki çocuklarda %77'e ve üç yaşındaki çocuklarda ise %27'e yükselmiştir (Europäische Kommission, 1995, Akt. Sağlam, 1999: 343). 2003 yılı verilerine göre Yunanistan'da okulöncesi eğitim okullaşma oranı üç yaş için %13, dört yaş için %54, beş yaş için ise %78'dir (EURYDICE, 2005, Akt. MEB, 2006a).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma bulgularından çıkarılabilecek sonuçlar özetle şunlardır:

1. Türkiye'nin ve AB ülkelerinin okulöncesi eğitim sistemlerinin bazı özellikleri Tablo 1'de karşılaştırılmıştır.

Tablo 1. Türkiye'nin ve AB Ülkelerinin Okulöncesi Eğitim Sistemlerinin Bazı Özellikleri

Ülkenin Adı	Okulöncesi Eğitim Zorunluluk ve Ücret Durumu			Okulöncesi Eğitim Okullaşma Oranı (%)
	Zorunlu	İsteğe Bağlı	Parasız	
Türkiye	-	X	-	10.1 (2000-2001 yılı)
Almanya	-	X	-	83.8 (2003 yılı, 4 Y.G.)
Avusturya	-	X	-	90.4 (2003-2004 yılı, 4 Y.G.)
Belçika	-	X	X	97 (4 Y.G.)
Birleşik Krallık	-	X	-	99.9 (2001-2002 yılı, 4 Y.G.)
Çek Cumhuriyeti	-	X	-	89.3 (2005-2006 yılı, 4 Y.G.)
Danimarka	-	X	-	93.6 (3-5 Y.G.)
Estonya	-	X	-	83.9 (2004 yılı, 4 Y.G.)
Finlandiya	-	X	X (6 Y.G.)	98 (2002 yılı, 6 Y.G.)
Fransa	-	X	X	100 (2001-2002 yılı, 3-5 Y.G.)
İspanya	-	X	X	100 (2000-2001 yılı, 4 Y.G.)
İsveç	-	X	X (6 Y.G.)	95.7 (4 Y.G.)
İtalya	-	X	X	100 (2001-2002 yılı, 3-6 Y.G.)
Kıbrıs	X (4-5 Y.G.)	X (3-4 Y.G.)	X (4-5 Y.G.)	58.3 (2001-2002 yılı, 4 Y.G.)
Letonya	X (5-7 Y.G.)	X (1-5 Y.G.)	X	75 (2004-2005 yılı)
Litvanya	-	X	-	58.5 (2002 yılı, 3- 6 Y.G.)
Lüksemburg	X	-	X	100
Macaristan	X (5-7 Y.G.)	X (3-4 Y.G.)	X	86 (3-5 Y.G.)
Malta	-	X	X	98 (3-4 Y.G.)
Polonya	-	X	-	53.7 (2004-2005 yılı, 3-6 Y.G.)
Portekiz	-	X	X	80.7 (2002-2003 yılı, 4 Y.G.)
Slovakya	-	X	X	90.8 (3-5 Y.G.)
Slovenya	-	X	-	80 (2004-2005 yılı, 1-5 Y.G.)
Yunanistan	-	X	X	54 (2003 yılı, 4 Y.G.)

(-: Değil, X: Evet, Y.G.: Yaş Grubu)

Tablo 1'de de görüldüğü gibi okulöncesi eğitim, Türkiye'de ve birçok AB ülkesinde isteğe bağlıdır. Bu eğitim, Letonya (5-7 yaş grubu için), Lüksemburg ve Macaristan (5-7 yaş grubu için)'da zorunludur. Kıbrıs'ta ise 2004-2005 eğitim-öğretim yılından itibaren 4 yaş 8 ay ile 5 yaş 8 ay grubundaki çocuklar için bu eğitim zorunlu hale getirilmiştir.

Türkiye'de ve AB ülkelerinde resmi okullarda temel eğitim giderleri devlet tarafından karşılanmaktadır. Belçika, Finlandiya (6 yaş grubu için) Fransa, İspanya, İsveç (6 yaş grubu için), İtalya, Kıbrıs (4 yaş 8 ay ile 5 yaş 8 ay yaş grubu için), Letonya, Lüksemburg, Macaristan, Malta, Portekiz, Slovakya ve Yunanistan'da ise okulöncesi eğitim parasızdır. EURYDICE (2006)'e göre, Estonya'da gelir düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarının okulöncesi eğitim giderleri belediyeler tarafından karşılanır. Belediyeler ailelerin oturduğu bölgelere yakın yerlerde okulöncesi eğitim kurumlarını açmak zorundadır. Birçok AB ülkesinde okulöncesi eğitim kurumları belediyelerce kurulur ve yönetilir. Erginer (2006)'e göre, Avusturya'daki anaokulların yaklaşık %75'i belediyelerce kurulmuştur.

Bazı ülkelerde (Hollanda, İrlanda), ilköğretime dört yaşından itibaren öğrenci alındığı için, resmi okulöncesi eğitim kurumları bulunmamaktadır.

2. Belçika, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Fransa, İsveç, Letonya, Lüksemburg, Slovakya gibi AB ülkelerinde ve Türkiye’de okulöncesi eğitimin amacı özetle, “Çocukları ileriki okul yaşamına hazırlamaktır” şeklinde ifade edilebilir. Bu ülkelerde ve diğer AB’ye üye ülkelerde okulöncesi eğitimin temel amacının, “çocukların fiziksel, zihinsel, dilsel, duygusal, ahlaki, toplumsal, iletişimsel vb. yönlerden gelişimlerinin desteklenmesi” olduğu söylenebilir.
3. Okulöncesi eğitim, devlet ya da özel kuruluşlara bağlı kurumlarda gerçekleştirilir.
4. Okulöncesi eğitim yarım gün ya da tam gün olarak yapılır.
5. Birçok AB ülkesinde okulöncesi eğitim zorunlu olmamasına rağmen okulöncesi okullaşma oranlarının oldukça yüksek olduğu söylenebilir. Türkiye’de ise okulöncesi okullaşma oranının AB ülkeleriyle kıyaslanamayacak derecede düşüktür.
6. Okulöncesi eğitimin birçok AB ülkesinde parasız olması okulöncesi okullaşma oranını olumlu yönde etkilediği söylenebilir. Lüksemburg’da okulöncesi okullaşma oranı %100’dür. Lüksemburg’da okulöncesi eğitim kurumlarının olmadığı yerlerde ise parasız taşınabilir eğitim yapılmaktadır. EURYDICE/EURYBASE (2004c)’e göre, Macaristan’da okulöncesi eğitim kurumlarında üç yaşından büyük çocukların yetiştirilmesi ve eğitimlerinin yanı sıra günlük ihtiyaçları da karşılanmaktadır. EURYDICE (2005)’e göre, Macaristan’da okulöncesi okullaşma oranı 3–5 yaş grubundaki çocuklarda % 86’nın üzerindedir. 3–7 yaş arası çocukların ilköğretim öncesi eğitime katılım sürelerinin ortalaması 3.3 yıldır. Bu oran Avrupa’daki en yüksek ortalamadır.

Türkiye’de okulöncesi eğitimin geliştirilmesi için araştırma bulguları ışığında şu önerilerde bulunulabilir:

1. Okulöncesi eğitimin hayati öneme sahip olduğu konusunda veliler bilinçlendirilmelidir. Bu bilinçlendirme çalışmaları Halk Eğitimi Merkezleri ve görsel-yazılı basın yoluyla yapılabilir.
2. İhtiyaca cevap verecek sayıda anaokulu açılmalıdır. İlköğretim okullarının bünyesindeki anasınıflarının sayısı imkânlar ölçüsünde artırılmalıdır.
3. Alt sosyo-ekonomik düzeye sahip yerlerdeki anasınıfları ve anaokullarının donatım (eğitsel oyuncaklar, dolap, vb.) malzemeleri ihtiyaçları devlet tarafından karşılanmalıdır. Bu bağlamda mobil anaokulu uygulaması yaygınlaştırılmalıdır.
4. Okulöncesi eğitim parasız hale getirilmeli ya da gelir düzeyi düşük olan ailelerin çocuklarının okulöncesi eğitim giderleri devlet tarafından karşılanmalıdır.
5. Okulöncesi eğitim, 48-72 ay grubundaki çocuklar için zorunlu eğitim kapsamına alınmalıdır. Hollanda ve İrlanda’da uygulandığı gibi çocuklar 4 yaşından itibaren ilköğretim kapsamına alınabilir.
6. Okulöncesi okullaşma oranlarının artırılması yönündeki girişimler sürekli hale getirilmelidir. Bu bağlamda okulöncesi eğitim teşvik edilmeli, okulöncesi eğitim okullaşmasındaki engeller tespit edilmeli ve bu engellerin ortadan kaldırılması için gerekli önlemler alınmalıdır.

KAYNAKÇA

- AB. (2005). **Avrupa ve Avrupalılar İle İlgili Temel Bilgiler ve Rakamlar**. Lüksemburg: Avrupa Toplulukları Resmi Yayınlar Ofisi.
- Akçay, C. (2006). **Türk Eğitim Sistemi**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Demirel, Ö. (2000). **Karşılaştırmalı Eğitim**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- DPT. (2007). **AB Üyesi Ülkelerde ve Aday Ülkelerde Ekonomik Gelişmeler**. <http://www.dpt.gov.tr/abigm/abmeg/2007ekonomikgelisme.pdf>. Erişim Tarihi: 8 Ocak 2008.
- Erginer, A. (2006). **Avrupa Birliği Eğitim Sistemleri Türkiye Eğitim Sistemiyle Karşılaştırmalar**. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- EURYDICE. (2005). National Summary Sheets on Education Systems in Europa and Ongoing Reforms. <http://www.eurydice.org/ressources/eurydice/pdf/047DN/>. Erişim Tarihi: 20 Kasım 2006.
- EURYDICE. (2005a). Key Data on Education in Europa 2005. <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/>. Erişim Tarihi: 20 Kasım 2006.
- EURYDICE. (2006). National Summary Sheets on Education Systems in Europa and Ongoing Reforms. <http://www.eurydice.org/ressources/eurydice/pdf/047DN/>. Erişim Tarihi: 20 Kasım 2006.
- EURYDICE/CEDEFOP. (2003). **Structures of Education, Vocational Training and Adult Education Systems in Europa, Germany 2003**. <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=AT®ionCode=null>. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2006.
- EURYDICE/CEDEFOP. (2003a). **Structures of Education, Vocational Training and Adult Education Systems in Europa, Avusturia 2003**. <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=AT®ionCode=null>. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2006.
- EURYDICE/CEDEFOP. (2003b). **Structures of Education, Vocational Training and Adult Education Systems in Europa, Czech Republic 2006**. <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=AT®ionCode=null>. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2006.
- EURYDICE/CEDEFOP. (2003c). **Structures of Education, Vocational Training and Adult Education Systems in Europa, Estonia 2003**. <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=AT®ionCode=null>. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2006.
- EURYDICE/CEDEFOP. (2003d). **Structures of Education, Vocational Training and Adult Education Systems in Europa, Finland 2003**. <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=AT®ionCode=null>. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2006.
- EURYDICE/CEDEFOP. (2003e). **Structures of Education, Vocational Training and Adult Education Systems in Europa, Ireland 2003**. <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=AT®ionCode=null>. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2006.
- EURYDICE/CEDEFOP. (2003f). **Structures of Education, Vocational Training and Adult Education Systems in Europa, Spain 2003**. <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=AT®ionCode=null>. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2006.

- EURYDICE/CEDEFOP. (2003g). **Structures of Education, Vocational Training and Adult Education Systems in Europa, Cyprus 2004.** <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=AT®ionCode=null>. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2006.
- EURYDICE/CEDEFOP. (2003h). **Structures of Education, Vocational Training and Adult Education Systems in Europa, Malta 2003.** <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=AT®ionCode=null>. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2006.
- EURYDICE/CEDEFOP. (2003i). **Structures of Education, Vocational Training and Adult Education Systems in Europa, Poland 2005.** <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=AT®ionCode=null>. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2006.
- EURYDICE/CEDEFOP. (2003i). **Structures of Education, Vocational Training and Adult Education Systems in Europa, Slovakia 2003.** <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=AT®ionCode=null>. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2006.
- EURYDICE/CEDEFOP. (2003j). **Structures of Education, Vocational Training and Adult Education Systems in Europa, Slovenia 1999.** <http://www.eurydice.org/portal/page/portal/Eurydice/ByCountryResults?countryCode=AT®ionCode=null>. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2006.
- EURYDICE/EURYBASE. (2002). **The Education System in Cyprus.** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=CY&language=EN>. Erişim Tarihi: 6 Kasım 2006.
- EURYDICE/EURYBASE. (2002a). **The Education System in Slovenia.** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=SI&language=EN>. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2006.
- EURYDICE/EURYBASE. (2003). **The Education System in Germany.** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=DE&language=EN>. Erişim Tarihi: 7 Kasım 2006. (07)
- EURYDICE/EURYBASE. (2004). **The Education System in Austria.** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=AT&language=EN>. Erişim Tarihi: 7 Kasım 2006.
- EURYDICE/EURYBASE. (2004a). **The Education System in Ireland.** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=IE&language=VO>. Erişim Tarihi: 7 Kasım 2006.
- EURYDICE/EURYBASE. (2004b). **The Education System in Lithuania.** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=LT&language=EN>. Erişim Tarihi: 6 Kasım 2006.
- EURYDICE/EURYBASE. (2004c). **The Education System in Hungary.** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=HU&language=EN>. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2006.

- EURYDICE/EURYBASE. (2005). **The Education System in the United Kingdom.** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=UK&language=VO>. Erişim Tarihi: 23 Kasım 2006.
- EURYDICE/EURYBASE (2005a). **The Education System in Denmark.** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=DK&language=EN>. Erişim Tarihi: 6 Kasım 2006.
- EURYDICE/EURYBASE. (2005b). **The Education System in Estonia.** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=EE&language=EN>. Erişim Tarihi: 6 Kasım 2006. 6
- EURYDICE/EURYBASE. (2005c). **The Education System in Finland.** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=FI&language=EN>. Erişim Tarihi: 6 Kasım 2006.
- EURYDICE/EURYBASE. (2005d). **The Education System in Latvia.** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=LV&language=EN>. Erişim Tarihi: 6 Kasım 2006.
- EURYDICE/EURYBASE. (2005e). **The Education System in Poland.** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=PL&language=EN>. Erişim Tarihi: 6 Kasım 2006.
- EURYDICE/EURYBASE. (2005f). **The Education System in Slovakia.** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=SK&language=EN>. Erişim Tarihi: 6 Kasım 2006.
- EURYDICE/EURYBASE. (2006). **The Education System in the United Kingdom (Scotland).** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=SC&language=VO>. Erişim Tarihi: 7 Kasım 2006.
- EURYDICE/EURYBASE (2006a). **The Education System in the Czech Republic.** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=CZ&language=EN>. Erişim Tarihi: 16 Kasım 2006.
- EURYDICE/EURYBASE. (2006b). **The Education System in Sweden** <http://194.78.211.243/Eurybase/Application/frameset.asp?country=SW&language=EN>. Erişim Tarihi: 7 Kasım 2006.
- Gülcan, M.G. (2005). **AB ve Eğitim Süreci.** Ankara: Anı Yayıncılık.
- MEB. (2002). **2002 Yılı Başında Milli Eğitim.** <http://www.meb.gov.tr/Stats/Apk2002/61.htm> . Erişim Tarihi: 21 Kasım 2006.
- MEB. (2006). **Türkiye Eğitim İstatistikleri 2005–2006.** http://sgb.meb.gov.tr/daireler/istatistik/TURKIYE_EGITIM_ISTATISTIKLERI_2005_2006.pdf. Erişim Tarihi: 20 Kasım 2006.
- MEB. (2006a). **AB Ülkeleri Eğitim Sistemleri.** <http://www.megep.meb.gov.tr>. Erişim Tarihi: 16 Kasım 2006.
- MEB. (2006b). **Türkiye ve Avrupa Birliği Ülkelerinin Eğitim Sistemleri.** Ankara: Kalkan Matbaacılık.
- Resmi Gazete. (1973). **Milli Eğitim Temel Kanunu.** Kanun Numarası: 1739, Yayımlanma Tarihi ve Sayısı: 24 Haziran 1973/14574
- Resmi Gazete. (2004). **Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği.** Yayımlanma Tarihi ve Sayısı: 8 Haziran 2004/25486
- Sağlam, M. (1999). **Avrupa Ülkelerinin Eğitim Sistemleri.** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.

- Sözer, E. (1997). **Üç Avrupa Ülkesinde Eğitim Almanya, Danimarka ve Fransa Eğitim Sistemleri.** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Türkoğlu, A. (1998). **Karşılaştırmalı Eğitim Dünya Ülkelerinden Örneklerle.** Adana: Baki Kitabevi.